

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Акхарраз Гхізлан, Чернуха В. М., Панфілова Г.Л.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

vitaly1963@ukr.net

За останнє десятиліття роль аптечних закладів та фармацевтів у національних системах охорони здоров'я кардинально змінилась, від пасивної участі в лікувальному процесі до організації фармацевтичної опіки та надання комплексу послуг для клієнтів, а також хронічних хворих. Піонерами у цьому напрямку є країни Європейського Союзу (ЕС) та США. Це об'єктивний процес, який буде у подальшому лише поглиблюватися та розширюватися. Тому аналіз досвіду впровадження нових форм й методів обслуговування клієнтів у світовій фармацевтичній практиці є актуальним та має прикладне значення.

Мета дослідження – проведення аналізу сучасного досвіду організації діяльності аптечних закладів в умовах підвищення рівня суспільних очікувань щодо підвищення рівня ефективності надання населенню доступної та кваліфікованої фармацевтичної допомоги. Об'єктом наших досліджень стали дані, що представлені у відкритому інформаційному доступі та у спеціалізованих наукових виданнях. У дослідженнях використовувалися методи теоретичних досліджень.

За результатами проведених досліджень було встановлено наступне. У різних країнах ЄС існують значні відмінності у реалізації підходів щодо ліцензування фармацевтичної діяльності. У докладі генерального секретаря Фармацевтичної групи Європейського Союзу (Pharmaceutical Group of the European Union – PGEU) зазначено, що незважаючи на значні відмінності в ліцензуванні фармацевтичної діяльності у різних країнах ЄС, головна роль в організації надання населенню ефективної та доступної фармацевтичної допомоги все рівно належить фармацевтам. За даними PGEU, в 160 тис. аптечних закладах, які функціонують в країнах ЄС зараз працюють 400 тис. фармацевтів. Таким чином, на один аптечний заклад припадає, у середньому, 2,7 фармацевтів.

Окрім фармацевтів, як висококваліфікованих та професійно підготовлених працівників, в аптечних закладах працюють також й допоміжний персонал. Це фармацевти-техніки або асистенти-фармацевта. Показник середньої кількості фармацевтів, що припадають на один аптечний заклад коливається у досить широкому діапазоні, а саме від 1,0 на Кіпрі до 4,5 у Словенії. За останні роки в країнах ЄС суттєво розширився спектр тих послуг, які можуть надавати фармацевти в аптечних закладах. Насамперед, це консультування клієнтів аптеки з питань підтримки моделі здорового життя, корекції ваги, надання послуг з вакцинації населення від коронавірусної інфекції, організація ефективної фармацевтичної опіки тощо. Під посереднім наглядом фармацевтів в аптечних закладах працюють техніки або асистенти. Вони можуть виконувати рутинні та технічні завдання, що не потребують використання професійних компетенцій на відповідному рівні. Це викладка товару, формування заявок-замовлень, збір необхідної інформації про постачальників або клієнтів аптеки тощо. Як свідчать статистичні дані, в середньому, штат одного аптечного закладу в країнах ЄС налічує 7 працівників, враховуючи також й його керівний склад. Слід зазначити, що в останні роки намітилась стійка тенденція до розширення спектру послуг, які можуть надаватися в аптечних закладах, так вони стали своєрідними медико-фармацевтичними та соціальними хабами для населення, які за об'єктивних причин не може мати безпосереднього доступу до первинних медичних послуг. Особливе значення зараз стали набувати програми реімбурсації вартості надання фармацевтичних послуг в країнах ЄС, а також в Великобританії. Поступово відбувається розширення професійних компетенцій фармацевтів. Регулюючи органи вирішують це питання, тому у деяких країнах поставлені конкретні цілі досягнення 58,0–60,0% кількості аптечних закладів, які повинні мати 5-ти хвилинну пішохідну доступність для клієнтів. Таким чином можна стверджувати, що сучасні аптечні заклади зараз розвиваються у напрямку розширення функцій, які вони виконуються у системах охорони здоров'я.